Katten får mat – barnen blir analfabeter

Henning Mankell
Författare

Jag får ofta frågan: vilket är det svåraste problemet på den afrikanska kontinenten, söder om Sahara? Jag brukar svara att det är en fråga man egentligen ska ställa till afrikaner, inte till mig. Dessutom att vara beredd på olika svar eftersom det är en farlig förenkling att se Afrika som en helhet, en enhet. Men ett svar kan man nog trots allt ge: Det finns bara ett grundläggande problem. Det är fattigdomen.

För mig som författare är det givetvis så att jag ofta talar om analfabetismens förbannelse. Hur det fortfarande i dag, år 2009, finns miljontals barn som varje år tvingas ut i livet utan tillgång till de grundläggande livsinstrument som kallas läsning och skrivning. Jag menar att det är en skam som vidlåter oss alla att vi fortfarande låter den smittsamma epidemi som kallas analfabetism härja fritt i världen. Vi kunde ha avskaffat analfabetismen i går, om vi bara hade velat. Kunskapen har vi, liksom pengarna.

"Vi kunde ha avskaffat analfabetismen i går om vi bara hade velat"

Det var till och med en biståndsorganisation som räknade ut vad det skulle kosta att sätta varenda barn i världen i en skolbänk. Mycket pengar skulle det kosta. Noga räknat ungefär samma summa som den vi använder på ett år för att köpa hund- och kattmat i Europa.

Jag menar naturligtvis inte att vi ska sluta föda våra husdjur. Jag bara använder liknelsen som en bild på hur lite pengar som egentligen behövs. Det är inte där det brister, det är viljan som är för ynkligt svag.

Analfabetismen är direkt kopplad till fattigdomen. Om man sedan tänker att många av de unga människor som tvingas ut i livet utan förmåga att läsa får svårt att ta till sig information, så vet man var man hamnar; i frågan om hiv och aids.

Jag skulle kunna ägna resten av mitt liv åt att berätta om unga människor, ofta barn, som aldrig hade en egentlig chans att värja sig mot hiv, eftersom de inte kunde ta till sig information. Unga människor och barn som nu ligger i sina gravar.

Jag inser givetvis att kampen mot fattigdomen måste föras på många fronter samtidigt. Men om man nu ska prioritera så menar jag att kampen mot analfabetismen är särskilt viktig när det gäller att ge alla dessa miljontals barn en rimlig möjlighet att värja sig mot hiv och dessutom att återupprätta sin självkänsla som alla behöver för att utvecklas till anständigt levande människor.